TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Lausunto

TSV/1250/2026

19.2.2026

Eduskunnan perustuslakivaliokunta
PeV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen ja lausuntopyyntö asiassa: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten ja direktiivien muuttamisesta digitaalisen lainsäädäntökehyksen yksinkertaistamisen osalta (digiomnibus) ja tekoälyä koskevien yhdenmukaistettujen sääntöjen täytäntöönpanon yksinkertaistamisen osalta (tekoälyomnibus)

Tietosuojavaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Tietosuojavaltuutettu toteaa, että Euroopan komission ehdotus Digitaalialan koontiasetukseksi[1] (digiomnibus ja tekoälyomnibus) sisältää useita kannatettavia ehdotuksia. Euroopan tietosuojaneuvosto (EDPB) ja Euroopan tietosuojavaltuutettu (EDPS) ovat antaneet ehdotuksesta yhteisen lausunnon 2/2026[2], joka vastaa myös tietosuojavaltuutetun kantaa. Komission ehdotusta on arvioitu erityisesti siltä kannalta, miten ehdotus vaikuttaa yksilöiden perusoikeuksiin, johtaako se organisaatioiden kannalta sääntelyn yksinkertaistamiseen ja yleiseen oikeusvarmuuden lisääntymiseen.

Tietosuojavaltuutettu yhtyy valtioneuvoston kantaan siltä osin, kun siinä kannatetaan komission tavoitetta yksinkertaistaa digisääntelyä, vähentää erityisesti pk-yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa, lisätä oikeusvarmuutta ja parantaa Union kilpailukykyä. Nämä edellä mainitut tavoitteet ovat myös linjassa tietosuojaviranomaisten yhteisten strategisten tavoitteiden kanssa. Heinäkuussa 2025 Helsingissä järjestetyssä korkean tason tapaamisessa Euroopan tietosuojaviranomaiset sopivat yhteisistä linjoista ja uusista toimenpiteistä, joilla helpotetaan tietosuojasääntelyn noudattamista, tuetaan tietosuojalainsäädännön yhdenmukaista tulkintaa ja vahvistetaan vuoropuhelua sidosryhmien sekä muiden

[1] Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS asetusten (EU) 2016/679, (EU) 2018/1724, (EU) 2018/1725, (EU) 2023/2854 ja direktiivien 2002/58/EY, (EU) 2022/2555 ja (EU) 2022/2557 muuttamisesta digitaalisen lainsäädäntökehyksen yksinkertaistamiseksi sekä asetusten (EU) 2018/1807, (EU) 2019/1150, (EU) 2022/868 ja direktiivin (EU) 2019/1024 kumoamisesta (digitaalialan koontiasetus)
[2] Tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteislausunto 2/2026 edpb_edps_jointopinion_202602_digitalomnibus_en.pdf

alojen viranomaisten kanssa (Helsingin julkilausuma)[3]. Komission ehdotukset vastaavat monilta osin Euroopan tietosuojaneuvoston viimeaikaista tulkintakäytäntöä.

Tietosuojavaltuutettu tukee valtionneuvoston kantaan myös siltä osin, kun siinä pidetään tärkeänä, että neuvotteluissa varmistetaan, että ehdotuksilla ei tosiasiallisesti heikennetä nykyistä tietosuojan tasoa ja rekisteröidyn oikeuksia. Tietosuojavaltuutettu pitää keskeisenä, että ehdotuksen jatkovalmistelussa edelleen taataan korkea perusoikeuksien taso henkilötietoja käsiteltäessä. Tietosuojavaltuutettu pitää niin ikään merkittävänä seikkana, että digilainsäädäntöön tehtävät muutokset tosiasiallisesti johtavat hallinnollisen taakan keventämiseen. Tietosuojavaltuutettu korostaa, että ehdotettuja muutoksia tulisi arvioida myös siltä kannalta, että ne tosiasiallisesti selkeyttävät lainsäädäntöä. Tietosuojavaltuutettu näkee riskinä, että sinänsä kannatettavasta tarkoituksesta huolimatta eräät muutosehdotukset lisäisivät sääntelyn soveltamiseen liittyvää oikeudellista epävarmuutta.

Tietosuojavaltuutettu kiinnittää kunnioittavasti perustuslakivaliokunnan huomioita erityisesti seuraaviin kohtiin komission ehdotuksesta, jotka koskevat yleiseen tietosuoja-asetukseen ehdotettuja muutoksia:

Henkilötiedon käsite

Komissio ehdottaa muutettavaksi henkilötiedon käsitettä lisäämällä nykyiseen määritelmään tarkennuksia ja kriteereitä sille, milloin tiedot eivät olisi henkilötietoja[4]. Komissio on esittänyt, että ehdotuksessa kodifioidaan Unionin tuomioistuimen henkilötiedon käsitettä koskevaa oikeuskäytäntöä. Unionin tuomioistuin on tulkinnut henkilötiedon käsitettä esimerkiksi ratkaisuissa C-582/14 Breyer v. Bundesrepublik Deutschland, C-413/23 P EDPS v SRB, C-479/22 P OC v Euroopan komissio, C-319/22 Gesamtverband Autoteile-Handel eV v Scania CV AB ja C-604/22 IAB Europe v Gegevensbeschermingsautoriteit. Tietosuojavaltuutettu kuitenkin toteaa, jäljempänä tarkemmin esitetysti, että komission ehdotus on suoranaisessa ristiriidassa mainitun oikeuskäytännön kanssa, eikä ota asianmukaisesti huomioon asiayhteyttä ja olosuhteita, jotka ovat kulloinkin vaikuttaneet Unionin tuomioistuimen ratkaisuun.

Tietosuojavaltuutettu kiinnittää huomiota siihen, että henkilötiedon käsite on tietosuojalainsäädännön keskeinen osa ja sen muuttaminen vaikuttaa suoraan lainsäädännön aineelliseen soveltamisalaan. Tietosuojavaltuutettu katsoo, että näin merkittävää muutosta perusoikeuksiin keskeisesti

[3] Helsingissä järjestetyn tietosuojaviranomaisten kokouksen julkilausuma https://www.edpb.europa.eu/system/files/2025-07/edpb-statement-20250702-enhanced-clarity-support-engagement_en_0.pdf

[4] 3 artikla Muutokset asetukseen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) Muutetaan asetus (EU) 2016/679 seuraavasti: 1. Muutetaan 4 artikla seuraavasti: a) lisätään 1 kohtaan virkkeet seuraavasti: ”Luonnolliseen henkilöön liittyvät tiedot eivät välttämättä ole henkilötietoja kaikkien muiden henkilöiden tai yhteisöjen osalta pelkästään siksi, että toinen yhteisö voi tunnistaa kyseisen luonnollisen henkilön. Tiedot eivät ole tietyn yhteisön osalta henkilötietoja, jos kyseinen yhteisö ei pysty tunnistamaan luonnollista henkilöä, johon tiedot liittyvät, ottaen huomioon keinot, joita kyseinen yhteisö voi kohtuullisen todennäköisesti käyttää. Tällaiset tiedot eivät muutu henkilötiedoiksi kyseisen yhteisön osalta pelkästään siksi, että niiden mahdollisella myöhemmällä vastaanottajalla on keinot, joita voidaan kohtuullisen todennäköisesti käyttää sen luonnollisen henkilön tunnistamiseen, johon tiedot liittyvät.”

vaikuttavaan Unionin lainsäädäntöön ei tulisi edes ehdottaa tehtäväksi ilman asianmukaista vaikutustenarviointia omnibus-hankkeena, jonka ensisijaisena tarkoituksena on nopealla aikataululla yksinkertaistaa ja sujuvoittaa olemassa olevaa lainsäädäntöä kohdennetuilla teknisillä tarkistuksilla.

U-kirjelmän mukaan valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti ehdotuksen tavoitteeseen selventää anonymisointiin ja pseudonymisointiin liittyviä epäselvyyksiä oikeusvarmuuden parantamiseksi, innovaatioiden ja tiedon hyödyntämisen edistämiseksi sekä yhtenäisen tulkinnan varmistamiseksi EU:ssa. Valtioneuvosto pitää kuitenkin tärkeänä, että ehdotuksilla ei tosiasiallisesti heikennetä tietosuojan tasoa.

Tietosuojavaltuutettu pitää tärkeänä, että henkilötiedon käsitettä tulkitaan yhtenäisesti EU:n alueella. Tämä omalta osaltaan mahdollistaa henkilötietojen vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla ja tukee EU:n kilpailukykyä. Tietosuojavaltuutettu katsoo kuitenkin, että lainsäädäntömuutos ei ole edes lähtökohtaisesti tarpeellinen, vaan henkilötiedon käsitteen tulkintaa voidaan edelleen selkeyttää EU-tasoisella viranomaisohjauksella. Tietosuojavaltuutettu kiinnittää huomiota siihen, että Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö on sellaisenaan välittömästi sovellettavaa oikeutta, eikä sen noudattaminen edellytä erillistä lainsäädäntömuutosta. Euroopan tietosuojaneuvostossa on valmisteltavana päivitetyt ohjeet sekä pseudonymisoinnista että anonymisoinnista, joissa otetaan myös laajasti huomioon Unionin tuomioistuimen asiaa koskeva vakiintunut oikeuskäytäntö. Sidosryhmien kuulemisen[5] perusteella on selvää, että aiheeseen liittyy useita avoinna olevia kysymyksiä, joihin on tarkoituksenmukaisempaa vastata ohjauksella kuin lainsäädännönmuutoksella. Ohjauksella voidaan kokonaisvaltaisesti paremmin huomioida erilaiset soveltamistilanteet ja erilaisten toimijoiden tarpeet.

Tietosuojavaltuutettu yhtyy valtioneuvoston kantaa siltä osin, kun pidetään keskeisenä, että ehdotuksilla ei tosiasiallisesti heikennetä tietosuojan tasoa. Tietosuojavaltuutettu katsoo, että eduskunnan hyväksymää valtioneuvoston kantaan tulisi tarkentaa sillä tavoin, että siitä käy selkeästi ilmi, että henkilötiedon käsitteen muuttaminen heikentäisi tietosuojan tasoa.

Tietosuojavaltuutettu katsoo, että henkilötiedon käsitteeseen ehdotetut muutokset johtaisivat henkilötiedon käsitteen merkittävään kaventumiseen ja laskisi siten henkilötietojen suojan tasoa. Komissio ei ehdotuksessaan ota huomioon esimerkiksi yleisen tietosuoja-asetuksen 26 johdantokappaleessa kuvattuja kaikkia henkilötiedon käsitteen elementtejä kuten henkilöiden erottamisen muista henkilöistä. Tietosuojavaltuutettu lisäksi toteaa, että ainakin joiltain osin ehdotus ylittää sen, mitä Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä on johdettavissa. Tämä koskee erityisesti muutosehdotuksen viimeistä lausetta[6]. Toisin kuin komission ehdotuksen muotoilusta voisi päätellä asiassa C-413/23 P EPDS v SRB (erityisesti

[5] Euroopan tietosuojaneuvosto järjesti kuulemistilaisuuden sidosryhmille pseudonymisoinnista ja anonymisoinnista joulukuussa 2025. Kuulemistilaisuuden raportti on saatavilla Euroopan tietosuojaneuvoston verkkosivuilla Report on stakeholder event on anonymisation and pseudonymisation of 12 December 2025 | European Data Protection Board.

[6] Tällaiset tiedot eivät muutu henkilötiedoiksi kyseisen yhteisön osalta pelkästään siksi, että niiden mahdollisella myöhemmällä vastaanottajalla on keinot, joita voidaan kohtuullisen todennäköisesti käyttää sen luonnollisen henkilön tunnistamiseen, johon tiedot liittyvät.

kohdat 84 ja 85) Unionin tuomioistuin nimenomaisesti vahvisti aiemman ratkaisukäytäntönsä (esim. Scania C-319/22 erityisesti kohta 49) mukaisesti, että tietojen luonne voi muuttua henkilötiedoiksi, kun rekisterinpitäjä asettaa ne muiden sellaisten henkilöiden saataville, jolla on käytössään kohtuulliset keinot henkilöiden tunnistamiseen. Tässä tilanteessa tiedot ovat henkilötietoja sekä vastaanottajalle että välillisesti myös sille taholle, joka on asettanut tiedot saataville. Tämän tulkinnan perimmäinen tarkoitus on ulottaa lainsäädännön tarjoama suoja läpi henkilötietojen käsittelyketjun, kun henkilötietoja siirretään käsittelytoimeen osallistuvien eri tahojen välillä sekä estetään se, että henkilötietoja voitaisiin keinotekoisesti siirtää lainsäädännössä turvatun suojan ulottumattomiin. On otettava huomioon, että tämä sama logiikka koskee myös kaikista sensitiivisimpien tietojen käsittelyä. Tämä rekisteröityjen oikeusturvan kannalta keskeinen elementti näyttäisi puuttuvan komission ehdotuksesta. Toisin sanoen komissio vaikuttaa ehdotuksellaan pyrkivän muuttamaan Unioin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.

Komission ehdotuksen perusteella on esimerkiksi epäselvää, kuulusiko tietosuojalainsäädännön soveltamisalaan pseudonymisoitujen henkilötietojen käsittely sosiaalisen median alustan yhteydessä, jossa käsittelyn tarkoituksena on vaikuttaa yksilöiden mielipiteisiin esimerkiksi kohdentamalla heihin mainontaa tai muuta sisältöä, jos tiedon käsittelijällä ei ole käsittelytilanteessa kohtuullisesti käytettävissä olevia keinoja henkilöiden tunnistamiseen muutoin kuin erottamalla henkilöt toisistaan. Henkilöt olisivat edelleen eroteltavissa toisistaan ja käsiteltäviä tietoja voitaisiin käyttää henkilön käyttäytymisen ohjaamiseen tai pyrkiä vaikuttamaan tämän päätöksentekoon. Komissio ei vaikuta ottavan ehdotuksessaan riittävästi huomioon sitä, mikä käytännön merkitys henkilöiden tunnistettavuuteen yleisen tietosuoja-asetuksen nojalla ja Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa seuraa siitä, jos henkilötiedot siirretään kolmansille osapuolille käsittelytoimenpiteiden suorittamista varten pseudonymisoidussa muodossa, mutta henkilöt voidaan edelleen erottaa toisistaan tai muutoin tunnistaa esimerkiksi käsittelyketjussa muiden tietojen käsittelyyn osallistuvien tahojen toimesta. Jos ehdotus hyväksyttäisiin, heikentyneen tietosuojan tason lisäksi muutettu määritelmä loisi lisäksi merkittävää epävarmuutta henkilötiedon käsitteen tulkintaan sekä rekisterinpitäjille että viranomaisille. Muutoksella olisi siis väistämättä digimarkkinoiden toimivuutta heikentäviä vaikutuksia. Käsitteen tulkintakäytännön vakiintuminen tulisi viemään vuosia.

Tietosuojavaltuutettu korostaa, että vastoin ehdotuksen tavoitteita, henkilötiedon käsitteeseen ehdotettu muutos olisi omiaan luomaan oikeudellista epävarmuutta ja vaikuttaisi heikentävästi yksilöiden suojaan henkilötietoja käsiteltäessä. Tietosuojavaltuutettu toteaa, että henkilötiedon määritelmään kohdistuva muutosehdotus tulisi asian jatkovalmistelussa poistaa.

Säädös- ja täytäntöönpanovallan delegointi Euroopan komissiolle

Komissio ehdottaa, että komissiolle annettaisiin toimivaltuudet hyväksyä täytäntöönpanosäädöksiä, joilla muun muassa täsmennettäisiin keinot ja

perusteet sen määrittämiseksi, ovatko pseudonymisoinnista saadut tiedot enää henkilötietoja tiettyjen yhteisöjen osalta[7]. Tämä ehdotus täydentäisi edellä kuvattua henkilötiedon käsitteeseen ehdotettua muutosta.

U-kirjelmän mukaan valtioneuvosto pitää tärkeänä varmistaa neuvotteluissa, että ehdotettava sääntely on kaikilta osin oikeasuhtaista ja että yleistä tietosuoja-asetusta koskeva säädös- ja täytäntöönpanovallan delegointi komissiolle on tarkoituksenmukaista sekä riittävän tarkkarajaista ja täsmällistä.

Tietosuojavaltuutettu katsoo, että komission ehdotus on ongelmallinen. Tietosuojavaltuutettu korostaa, että täytäntöönpanosäädöksellä ei voida muuttaa Unionin asetuksen keskeistä sisältöä, mikä olisi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 291 artiklan mukaisen täytäntöönpanosäädöksen tarkoituksen vastainen lopputulema. Käytännössä ehdotus tarkoittaisi sitä, että komissio voisi täytäntöönpanosäädöksellä suoraan vaikuttaa tietosuojalainsäädännön soveltamisalaan. Näin ollen komissiolla olisi toimivalta tapauskohtaisesti määrittää, kenelle toimijalle ja milloin tiedot olisi katsottava henkilötiedoksi ja tietojen käsittely yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvaksi tai pikemminkin kuulomattomaksi.

Käytännössä ehdotus tarkoittaisi myös siis sitä, että siinä siirrettäisiin toimivaltaa määritellä tapauskohtaisesti tietosuojalainsäädännön soveltamisalaa kansallisilta tietosuojaviranomaisilta komissiolle. Tietosuojavaltuutettu katsoo, että Unionin perusoikeuskirjan 8 artiklan 3 kohdan nojalla on riippumattomien kansallisten tietosuojaviranomaisten ja toimivaltaisten tuomioistuinten tehtävänä valvoa henkilötietojen suojaa koskevien säännösten noudattamista, mukaan lukien tulkita henkilötiedon käsitettä yksittäistapauksessa. Komissio ei täytä Unionin perusoikeuskirjan 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja riippumattomuuden edellytyksiä. Käytännössä tämä myös lisäisi merkittävästi epävarmuutta lainsoveltamista koskevissa tilanteissa.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 21/2012 vp. katsonut, että erityisesti läheisesti perusoikeuksien toteutumiseen liittyvässä sääntelyssä vaatimusta keskeisten osien sisällyttämisestä lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävään säädökseen on tulkittava laajasti. Tämä merkitsee sitä, että ainakin yksilön oikeuksin ja velvollisuuksien perusteista tulee säätää lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävän asetuksen tasolla. Tietosuojavaltuutettu toteaa, että henkilötiedon käsitteellä on olennainen merkitys, kun arvioidaan tietosuojalainsäädännöstä seuraavia yksilön oikeuksia ja toisaalta rekisterinpitäjien ja muiden henkilötietoja käsittelevien velvollisuuksia. Näin ollen henkilötietojen käsitettä ei voida tarkemmin määrittää täytäntöönpanoasetuksella.

[7] ”41 a artikla 1) Komissio voi antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa määritetään keinot ja perusteet sen määrittämiseksi, ovatko pseudonymisoinnista saadut tiedot enää henkilötietoja tiettyjen yhteisöjen osalta. 2) Edellä olevan 1 kohdan soveltamiseksi komissio a) arvioi käytettävissä olevien tekniikoiden kehitystason; b) kehittää rekisterinpitäjiä ja vastaanottajia varten kriteerejä ja/tai luokkia, joilla arvioidaan uudelleentunnistamisen riskiä suhteessa tyypillisiin tietojen vastaanottajiin. 3) Täytäntöönpanosäädöksessä esitettyjen keinojen ja kriteerien käyttöä voidaan pitää osoituksena siitä, että tiedot eivät voi johtaa rekisteröityjen uudelleentunnistamiseen. 4) Komissio ottaa Euroopan tietosuojaneuvoston tiiviisti mukaan täytäntöönpanosäädösten valmisteluun. Euroopan tietosuojaneuvosto antaa lausuntonsa täytäntöönpanosäädösehdotuksista kahdeksan viikon kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut luonnoksen komissiolta. 5) Täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 93 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.”

Tietosuojavaltuutettu toteaa, että säädös- ja täytäntöönpanotoimivallan delegointi komissiolle ei täytä tarkoituksenmukaisuuden, tarkkarajaisuuden eikä täsmällisyyden edellytyksiä.

Tieteellinen tutkimus

Tietosuojavaltuutettu yhtyy valtioneuvoston kantaan ja suhtautuu myönteisesti ehdotuksen tavoitteisiin selventää tieteelliseen tutkimukseen liittyviä epäselvyyksiä muun muassa oikeusvarmuuden parantamiseksi, tutkimustoiminnan edistämiseksi ja yhtenäisen tulkinnan varmistamiseksi Unionissa. Tätä tarkoitusta varten komissio on ehdottanut muun muassa, että tieteellisen tutkimuksen määritelmästä säädettäisiin yleisessä tietosuoja-asetuksessa[8].

Tietosuojavaltuutettu katsoo kuitenkin, että ehdotetussa muodossaan tieteellisen tutkimuksen määritelmä on avoin ja jättää tulkinnan varaa. Näin ollen on mahdollista, että ehdotus ei nykyisessä muodossaan ole riittävän selkeä ja täsmällinen, jotta se myötävaikuttaisi tieteellisen tutkimuksen käsitteen yhdenmukaiseen tulkintaan erityisesti rajat ylittävissä tutkimusyhteistöissä, parantaisi oikeusvarmuutta ja edistäisi tutkimustoimintaa. Tietosuojavaltuutettu pitääkin kannatettavana, että neuvotteluissa varmistetaan, että tieteellistä tutkimusta koskeva määritelmä on riittävän selkeä ja täsmällinen sekä varmistetaan, että nykyinen tietosuojan taso ei heikenny.

Tietosuojavaltuutettu pitää tärkeänä myös henkilötietojen suojan tason ja yksilön oikeusturvan kannalta, että tieteellisen tutkimuksen määritelmä on selkeä ja täsmällinen. Kun henkilötietoja käsitellään tieteellistä tutkimustarkoitusta varten, voimassa oleva tietosuojalainsäädäntö mahdollistaa jo nykyisellään poikkeamisen useista velvoitteista, mukaan lukien tietyistä rekisteröidyn oikeuksista. Komission ehdotus sisältää uusia poikkeuksia rekisteröidyn oikeuksiin, erityisesti rekisteröidyn tiedonsaantioikeuksiin.

Tietosuojavaltuutettu kiinnittää perustuslakivaliokunnan huomiota korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytäntöön esimerkiksi asiassa KHO:2013:181, jolla tieteellistä tutkimusta on määritelty myös tietosuojalainsäädännön soveltamisen yhteydessä. Tietosuojavaltuutettu katsoo, että komission ehdotuksen mukaisesti tulkinta siitä, mitä kansallisesti pidetään tieteellisenä tutkimuksena henkilötietojen käsittelyn yhteydessä näyttäisi laajenevan nykyisestään. Vaikuttaisi, että ehdotuksen väljä muotoilu mahdollistaisi merkittävästikin laajemman tulkinnan. Tällä voi olla huomattavia seurannaisvaikutuksia, joita ei tässä yhteydessä ole arvioitu. Tietosuojavaltuutettu jättää perustuslakivaliokunnan harkintaan, tuleeko korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännöstä poikkeava, tieteellisen tutkimuksen määritelmää koskeva komission ehdotus arvioida

[8] 38) ’tieteellisellä tutkimuksella’ mitä tahansa tutkimusta, jolla voidaan tukea myös innovointia, kuten teknologian kehittämistä ja demonstrointia. Näiden toimien on edistettävä olemassa olevaa tieteellistä tietämystä tai sovellettava olemassa olevaa tietämystä uusilla tavoilla, ja niillä on pyrittävä edistämään yleisen tietämyksen ja hyvinvoinnin kasvua yhteiskunnassa ja noudattamaan asianomaisen tutkimusalan eettisiä normeja. Tämä ei sulje pois sitä mahdollisuutta, että tutkimuksella voitaisiin pyrkiä edistämään myös kaupallista etua.

sillä tavoin valtiosääntöoikeudelliseksi, että se tulisi ottaa huomioon eduskunnan vahvistamassa valtioneuvoston kannassa.

Oikeuksien väärinkäytön kielto

Tietosuojavaltuutettu kiinnittää perustuslakivaliokunnan huomiota komission ehdotukseen, jonka tarkoituksena on laajentaa rekisterinpitäjän mahdollisuutta kieltäytyä tai periä maksu rekisteröidyn pyynnöstä saada pääsy tietoihin, jos rekisteröity väärinkäyttää tietosuoja-asetuksella annettuja oikeuksia muihin tarkoituksiin kuin omien tietojensa suojaamiseen[9]. Tietosuojavaltuutettu lähtökohtaisesti kannattaa komission pyrkimystä selkeyttää oikeustilaa, kun kyse on oikeuksien väärinkäytöstä.

Tietosuojavaltuutettu suhtautuu kuitenkin varauksella ehdotettuun sanamuotoon, koska siinä yhdistetään oikeuksien väärinkäyttö ”muihin tarkoituksiin kuin omien tietojensa suojaamiseen”. Ehdotetussa sanamuodossa säännöksen voitaisiin tulkita kaventavan merkittävästi yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan mukaisen oikeuden saada tutustua tietoihin soveltamisalaa.

Unionin perusoikeuskirjan 8 artiklan ja tietosuoja-asetuksen tarkoituksena on suojella luonnollista henkilöä ja tämän kaikkia perusoikeuksiaan, kun henkilötietoja käsitellään. Tietosuojasääntelyllä suojataan ihmisiä ja heidän perusoikeuksiansa. Sääntelyn varsinaisena tarkoituksena ei ole suojata tietoja. Unionin tuomioistuin on vahvistanut asiassa C-307/22 FT v DW, että rekisteröidyt voivat oikeutetusti käyttää oikeuttaan saada pääsy tietoihin ilman erityisiä perusteluja myös muihin tarkoituksiin kuin tiedon saamiseen tietojen käsittelystä ja sen laillisuuden tarkistamiseen.

Tietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan ehdotuksen jatkovalmistelussa tulisi varmistua siitä, että oikeutta saada pääsy tietoihin ei rajata vastoin yleisen tietosuoja-asetuksen tarkoitusta ”tietojen suojaamiseen” vaan se liitetään esimerkiksi ilmeiseen aikomukseen aiheuttaa haittaa rekisterinpitäjälle. Kuten pyynnön ilmeisen perusteettomuuden tai kohtuuttomuudenkin osalta, rekisterinpitäjän tulisi osoittaa, että rekisteröidyn pyyntö liittyy ilmeiseen aikomukseen aiheuttaa haittaa rekisterinpitäjälle.

Euroopan tietosuojaneuvosto on lausunnossaan (s.21) todennut, että tietosuojaviranomaisilla tulisi olla vastaava oikeus kieltäytyä toteuttamasta rekisteröidyn pyyntöä, kun kyse on oikeuksien väärinkäytöstä. Voimassa olevan sääntelyn nojalla tietosuojaviranomasilla ja rekisterinpitäjillä on vastaavien olosuhteiden vallitessa peruste kieltäytyä toteuttamasta toimea tai periä siitä kohtuullinen maksu. Tietosuojavaltuutettu

[9] Korvataan 12 artiklan 5 kohta seuraavasti: ”5. Jäljempänä olevan 13 ja 14 artiklan nojalla toimitetut tiedot ja kaikki 15–22 ja 34 artiklaan perustuvat tiedot ja toimenpiteet ovat maksuttomia. Jos rekisteröidyn pyynnöt ovat ilmeisen perusteettomia tai kohtuuttomia erityisesti niiden toistuvuuden vuoksi tai 15 artiklan mukaisten pyyntöjen osalta siksi, että rekisteröity väärinkäyttää tällä asetuksella annettuja oikeuksia muihin tarkoituksiin kuin omien tietojensa suojaamiseen, rekisterinpitäjä voi joko a) periä kohtuullisen maksun ottaen huomioon tietojen tai viestien toimittamisesta tai pyydetyn toimenpiteen toteuttamisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset; tai b) kieltäytyä suorittamasta pyydettyä toimea. Rekisterinpitäjän on osoitettava, että pyyntö on ilmeisen perusteeton tai että on perusteltua syytä olettaa sen olevan kohtuuton.”

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

kannattaa sitä, että sääntely on yhdenmukaista näiltä osin myös jatkossa.

Allekirjoitus

Anu Talus
Tietosuojavaltuutettu

Anna Hänninen
Ylitarkastaja, ryhmäpäällikkö

Jakelu

Jakeluun kuuluvat

Yhteystiedot

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Sähköposti: tietosuoja@om.fi
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihde: 029 566 6700
Verkkosivut: tietosuoja.fi